

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 24.5.2023
COM(2023) 614 final

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Latvije za leto 2023 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Latvije

{SWD(2023) 614 final}

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Latvije za leto 2023 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Latvije

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik¹ ter zlasti člena 5(2) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij² in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta³, s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost, je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem za okrevanje in odpornost državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira EU. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra prispeva h gospodarskemu in socialnemu okrevanju ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda ter krepitev odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v EU ter podpiranju nadaljnega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic. V skladu s členom 11(2) Uredbe (EU) 2021/241 je bil najvišji finančni prispevek na državo članico v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost posodobljen 30. junija 2022.

¹ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

² UL L 306, 23.11.2011, str. 25.

³ Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

- (2) Komisija je 22. novembra 2022 sprejela letni pregled trajnostne rasti za leto 2023⁴, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2023. Evropski svet je 23. marca 2023 potrdil prednostne naloge iz pregleda v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 22. novembra 2022 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2023, v katerem je Latvijo opredelila kot eno od držav članic, za katere meni, da so jih ali bi jih lahko prizadela neravnotežja ter bo zanje treba opraviti poglobljeni pregled. Komisija je 24. februarja 2023 sprejela tudi mnenje o osnutku proračunskega načrta Latvije za leto 2023. Komisija je sprejela tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja, ki ga je Evropski svet potrdil 23. marca 2023, Svet pa sprejel 16. maja 2023, ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2023, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebla socialnih pravic ter ki ga je Svet sprejel 13. marca 2023.
- (3) Čeprav gospodarstva EU izkazujejo izredno odpornost, geopolitične razmere še naprej negativno vplivajo nanje. Ob trdni podpori, ki jo EU izkazuje Ukrajini, so ekonomske in socialne politike EU v kratkoročnem obdobju osredotočene na zmanjšanje negativnega učinka energetskega šoka na ranljiva gospodinjstva in podjetja, v srednjeročnem obdobju pa na nadaljnja prizadevanja za uresničitev zelenega in digitalnega prehoda, podpiranje trajnostne in vključujoče rasti, zaščito makroekonomske stabilnosti ter povečanje odpornosti. Močan poudarek je tudi na povečanju konkurenčnosti in produktivnosti EU.
- (4) Komisija je 1. februarja 2023 izdala sporočilo z naslovom *Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo*⁵, da bi spodbudila konkurenčnost neto ničelne industrije EU in podprla hiter prehod na podnebno nevtralnost. Načrt dopolnjuje tekoča prizadevanja v okviru evropskega zelenega dogovora in načrta REPowerEU. Njegov cilj je vzpostaviti bolj podporno okolje za okrepitev proizvodne zmogljivosti EU za neto ničelne tehnologije in izdelke, ki so potrebni za doseganje ambicioznih podnebnih ciljev EU, ter zagotoviti dostop do ustreznih kritičnih surovin, med drugim z diverzifikacijo virov, ustreznim izkoriščanjem geoloških virov v državah članicah in čim večjim recikliranjem surovin. Načrt temelji na štirih stebrih: predvidljivem in poenostavljenem regulativnem okolju, pospešitvi dostopa do financiranja, izboljšanju spretnosti ter odprti trgovini za odporne dobavne verige. Komisija je 16. marca 2023 objavila tudi sporočilo z naslovom *Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030*⁶, ki je strukturirano na podlagi devetih dejavnikov, ki se medsebojno krepijo, ter katerega cilj je oblikovati regulativni okvir, ki bo spodbujal rast. Določa prednostne naloge politike, katerih cilj je dejavno zagotavljati strukturne izboljšave, dobro usmerjene naložbe in regulativne ukrepe za dolgoročno konkurenčnost EU in njenih držav članic. Spodaj navedena priporočila pomagajo obravnavati te prednostne naloge.
- (5) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se v letu 2023 nadalje razvija v skladu z izvajanjem mehanizma za okrevanje in odpornost. Celovito izvajanje načrtov za okrevanje in odpornost ostaja bistveno za doseganje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra, saj načrti obravnavajo vsa v zadnjih letih izdana zadevna specifična priporočila za države ali pomemben del teh priporočil. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020 in 2022 ostajajo enako relevantna tudi za načrte

⁴ COM(2022) 780 final.

⁵ COM(2023) 62 final.

⁶ COM(2023) 168 final.

za okrevanje in odpornost, kot so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.

- (6) Cilj uredbe o REPowerEU⁷, sprejete 27. februarja 2023, je čim prej odpraviti odvisnost EU od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bo prispevalo k energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe EU z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energijsko učinkovitost. Uredba državam članicam omogoča, da v svoje nacionalne načrte za okrevanje in odpornost vključijo novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje načrta REPowerEU. Prispevale bodo tudi k spodbujanju konkurenčnosti neto ničelne industrije v EU, kot je načrtano v industrijskem načrtu v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo, ter k obravnavanju specifičnih priporočil za države v zvezi z energijo, izdanih državam članicam v letu 2022 oziroma po potrebi v letu 2023. Uredba o REPowerEU uvaja novo kategorijo nepovratne finančne podpore, ki je na voljo državam članicam za financiranje novih reform in naložb, povezanih z energijo, v okviru njihovih načrtov za okrevanje in odpornost.
- (7) Komisija je 8. marca 2023 sprejela sporočilo, ki zagotavlja smernice za fiskalno politiko za leto 2024. Njegov cilj je podpreti države članice pri pripravi programov stabilnosti in konvergenčnih programov ter s tem okrepiti usklajevanje politik⁸. Komisija je v sporočilu navedla, da bo splošna odstopna klavzula Pakta za stabilnost in rast deaktivirana konec leta 2023. Pozvala je, naj se v obdobju 2023–2024 vodijo fiskalne politike, ki zagotavljajo srednjeročno vzdržnost dolga in trajnostno povečanje potencialne rasti. Države članice so bile pozvane, naj v svojih programih stabilnosti in konvergenčnih programih za leto 2023 navedejo, kako bodo njihovi fiskalni načrti zagotovili upoštevanje referenčne vrednosti primanjkljaja v višini 3 % BDP ter verodostojno in nadaljnje zmanjševanje dolga ali srednjeročno ohranjanje preudarne ravni dolga. Komisija je države članice pozvala, naj postopno odpravijo nacionalne javnofinančne ukrepe, uvedene za zaščito gospodinjstev in podjetij pred šokom zaradi cen energije ter pri tem začnejo z najmanj ciljno usmerjenimi. Poudarila je, da bi morale države članice, če bi bilo zaradi obnovljenih pritiskov na cene energije potrebno podpirne ukrepe podaljšati, te ukrepe veliko bolj ciljno usmeriti kot v preteklosti, in sicer v ranljiva gospodinjstva in podjetja. Komisija je predlagala, da bi bila priporočila glede javnih financ kvantitativna in diferencirana ter oblikovana na podlagi neto primarnih odhodkov, kot je predlagala v sporočilu o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU⁹. Priporočila je, naj vse države članice še naprej ščitijo nacionalno financirane naložbe in zagotavljajo učinkovito uporabo sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov EU, zlasti v luči zelenega in digitalnega prehoda ter ciljev glede odpornosti. Komisija je navedla, da bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 in v skladu z obstoječimi pravnimi določbami začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju.

⁷ Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1).

⁸ COM(2023) 141 final.

⁹ COM(2022) 583 final.

- (8) Komisija je 26. aprila 2023 predstavila zakonodajne predloge za izvedbo celovite reforme pravil EU o ekonomskem upravljanju. Osrednji cilj teh predlogov je z reformami in naložbami okrepiti vzdržnost javnega dolga ter spodbujati trajnostno in vključujočo rast v vseh državah članicah. Namen predlogov je državam članicam zagotoviti večji nadzor nad zasnovo njihovih srednjeročnih načrtov, hkrati pa vzpostaviti strožji sistem izvrševanja za zagotovitev, da države članice izpolnjujejo zaveze, ki so jih sprejele v svojih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih. Cilj je, da se zakonodajno delo dokonča v letu 2023.
- (9) Latvija je 30. aprila 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je v skladu s členom 19 Uredbe (EU) 2021/241 in na podlagi smernic za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 13. julija 2021 sprejel sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Latvijo¹⁰. Izplačilo obrokov je pogojeno s sklepom Komisije, sprejetim v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, da je Latvija zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Predpostavlja se, da so mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni, če zadevna država članica ni razveljavila ukrepov.
- (10) Latvija je 25. aprila 2023 predložila nacionalni reformni program za leto 2023, 17. aprila 2023 pa program stabilnosti za leto 2023 v skladu s členom 4(1) Uredbe (ES) št. 1466/97. Programa sta bila ocenjena skupaj, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost. V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2023 odraža tudi polletno poročanje Latvije o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.
- (11) Komisija je 24. maja 2023 objavila poročilo o državi za Latvijo za leto 2023¹¹. V njem je ocenila napredek Latvije pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2022, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost v Latviji. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, kot tudi novimi in nastajajočimi izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Latvije pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, pa tudi pri doseganju krovnih ciljev EU glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine ter ciljev trajnostnega razvoja ZN.
- (12) Komisija je za Latvijo opravila poglobljeni pregled v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011 in rezultate objavila 24. maja 2023¹². Ugotovila je, da v Latviji ne obstajajo makroekonomska neravnotežja. Zlasti ranljivosti, povezane z zunanjim zadolževanjem in stanovanjskimi nepremičninami, so še naprej zmerne, tveganja za konkurenčnost pa so pomembna, vendar se zdi, da bodo v bližnji prihodnosti na splošno omejena. Nedavno povečanje primanjkljaja na tekočem računu je bilo precejšnje, vendar naj bi se primanjkljaj precej zmanjšal v tem letu in še dodatno v letu 2024. Neto stanje mednarodnih naložb Latvije, ki se je v zadnjem desetletju precej izboljšalo, naj bi na splošno ostalo nespremenjeno. Kljub temu lahko inflacijski pritisk in pritisk na plače, če bosta stalna, poslabšata konkurenčnost Latvije, zlasti ker je

¹⁰ Izvedbeni sklep Sveta z dne 13. julija 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Latvijo (ST 10157/21; ST 10157/21 ADD 1; ST 10157/21 ADD 1 COR 1).

¹¹ SWD(2023) 614 final.

¹² SWD(2023) 636 final.

osnovna inflacija precej nad povprečjem euroobmočja. Čeprav se je rast cen stanovanjskih nepremičnin nedavno okrepila, se zdi, da cene stanovanjskih nepremičnin niso močno precenjene. Poleg tega se je rast cen stanovanjskih nepremičnin na koncu leta 2022 umirila, hipotekarno kreditiranje je šibko, zadolženost gospodinjstev glede na njihov dohodek pa je omejena in se zmanjšuje. Latvija se sooča s ključnimi strukturnimi gospodarskimi izzivi, povezanimi z zmanjševanjem ponudbe delovne sile, ki je prispevalo k hitri rasti stroškov dela na enoto in lahko srednjeročno poslabša konkurenčnost. Okvir politike je na splošno ugoden, vendar bi lahko dodatna prizadevanja pripomogla k obravnavanju tveganj zaradi ugotovljenih ranljivosti. V zvezi s tem bi bile pomembne politike za zaščito konkurenčnosti, vključno z ukrepi za povečanje ponudbe in kakovosti delovne sile. Skrajšanje postopka za izdajo gradbenih dovoljenj bi pomagalo spodbuditi ponudbo stanovanjskih nepremičnin in izboljšalo stanje na zadevnem trgu.

- (13) Po podatkih, ki jih je potrdil Eurostat¹³, se je primanjkljaj sektorja država v Latviji med letoma 2021 in 2022 zmanjšal s 7,1 % BDP na 4,4 %, dolg sektorja država pa se je od konca leta 2021 do konca leta 2022 zmanjšal s 43,7 % BDP na 40,8 %. Komisija je 24. maja 2023 objavila poročilo v skladu s členom 126(3) PDEU¹⁴, v katerem je obravnavala proračunski položaj Latvije, saj je primanjkljaj sektorja država leta 2022 presegel referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe. V poročilu je bilo ugotovljeno, da merilo glede primanjkljaja ni izpolnjeno. Komisija v skladu s sporočilom z dne 8. marca 2023¹⁵ spomladi 2023 ni predlagala začetka novih postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem; navedla je, da bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Latvija bi morala to upoštevati pri izvrševanju proračuna za leto 2023 in pripravi osnutka proračunskega načrta za leto 2024.
- (14) Na saldo sektorja država so vplivali ukrepi fiskalne politike, sprejeti za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije. Leta 2022 so taki ukrepi, ki povečujejo odhodke, vključevali nadomestilo za stroške ogrevanja (na podlagi vira energije, ki se uporablja) in znižanje računov gospodinjstev za električno energijo, mesečne dodatke za ranljiva gospodinjstva in družine z otroki ter zgodnejšo indeksacijo pokojnin, nepovratna sredstva za energetske intenzivna podjetja ter nadomestilo za zvišanje stroškov električne energije za podjetja. Komisija ocenjuje, da so neto proračunski stroški teh ukrepov v letu 2022 znašali 1,5 % BDP. Na saldo sektorja država so vplivali tudi proračunski stroški začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine, ki so po ocenah v letu 2022 znašali 0,2 % BDP. Hkrati so se ocenjeni stroški začasnih izrednih ukrepov zaradi COVID-19 med letoma 2021 in 2022 znižali s 5,0 % BDP na 1,2 %.
- (15) Svet je 18. junija 2021 Latviji priporočil¹⁶, naj v letu 2022 ohrani spodbujevalno fiskalno naravnost, vključno s spodbudo, ki jo zagotavlja mehanizem za okrevanje in odpornost, ter nacionalno financirane naložbe. Svet je Latviji priporočil tudi, naj obvladuje rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

¹³ Eurostat, Kazalniki eura 47/2023 z dne 21. aprila 2023.

¹⁴ COM(2023) 631 final z dne 24. maja 2023.

¹⁵ COM(2023) 141 final z dne 8. marca 2023.

¹⁶ Priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 z mnenjem Sveta o programu stabilnosti Latvije za leto 2021 (UL C 304, 29.7.2021, str. 63).

- (16) Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost¹⁷ v letu 2022 nevtralna in je znašala 0,0 % BDP, kar je bilo v razmerah visoke inflacije primerno. Latvija je po priporočilu Sveta okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, so v letu 2022 znašali 1,1 % BDP (v letu 2021 pa 1,3 % BDP). Zaradi omejenih zmogljivosti in zvišanja cen v gradbenem sektorju so se v letu 2022 pojavile zamude pri nekaterih naložbah, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, to pa je povzročilo majhno zmanjšanje odhodkov. Nacionalno financirane naložbe so imele restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 1,2 odstotne točke¹⁸. Latvija torej ni ohranila nacionalno financiranih naložb, kar ni v skladu s priporočilom Sveta. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,3 odstotne točke. Latvija je torej obvladovala rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.
- (17) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije v programu stabilnosti, je za leto 2023 in pozneje previden. Po predvidevanjih vlade bo realni BDP leta 2023 stagniral, leta 2024 pa se bo povečal za 2,0 %. Za primerjavo, v pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023 je predvidena večja realna rast BDP, in sicer za 1,4 % leta 2023 in 2,8 % leta 2024, kar odraža vključitev novih objav podatkov v primerjavi s programom stabilnosti, in sicer revizij podatkov o rasti BDP leta 2022 in hitre ocene za prvo četrtletje 2023, pri čemer je v obeh primerih stopnja rasti BDP višja od pričakovane. V nominalnem smislu pa je rast BDP v obeh napovedih podobna, pri čemer je v programu stabilnosti predvidena 11,7-odstotna rast v letu 2023 in 5,5-odstotna rast v letu 2024, v napovedi Komisije pa 10,5-odstotna oziroma 5,6-odstotna rast za navedeni leti.
- (18) Vlada v programu stabilnosti za leto 2023 pričakuje, da se bo primanjkljaj sektorja država v letu 2023 zmanjšal na 4,0 % BDP. Prilagoditev primanjkljaja v letu 2023 odraža predvsem gibanje odhodkov. Postopna odprava večine podpornih ukrepov, povezanih s pandemijo, bo predvidoma prispevala k zmanjšanju primanjkljaja, pavšalni odhodek leta 2022 za vzpostavitev nacionalne rezerve plina pa ni predviden za leto 2023. Ti prihranki se bodo predvidoma delno izravnali z ukrepi na strani odhodkov, vključenimi v proračunski sveženj za leto 2023, kot so zvišanje plač za uslužbenke v javni upravi in zdravstveno osebje, višji tekoči odhodki za zdravstvene storitve, znanost, raziskave in visokošolsko izobraževanje ter obsežen sveženj javnih

¹⁷ Fiskalna naravnost se meri kot sprememba primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov), pri čemer se izključijo začasni izredni ukrepi, povezani s krizo zaradi COVID-19, vključijo pa se odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, glede na srednjeročno potencialno rast. Za več podrobnosti glej okvir 1 v fiskalnih statističnih preglednicah.

¹⁸ Ta restriktivni učinek je zlasti posledica manjše porabe za naložbene projekte, ki se sofinancirajo s sredstvi EU, kar je vplivalo tudi na nacionalno sofinanciranje (zlasti na ravni lokalnih uprav), pa tudi posledica pošiljanja vojaške opreme Ukrajini, kar je evidentirano kot negativne bruto investicije v osnovna sredstva, izravnane s kapitalskim transferjem.

Hkrati so imele druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva ekspanziven učinek v višini 1,7 odstotne točke BDP. Povečanje drugih naložb v osnovna sredstva je večinoma mogoče pojasniti z dvema dejavnikoma – vzpostavitev rezerve zemeljskega plina za zanesljivo nacionalno oskrbo z energijo in pošiljanjem vojaške opreme Ukrajini.

naložb za obrambo in notranjo varnost. Poleg tega je predvidena večja poraba za pokojnine in nadomestila zaradi višjih koeficientov indeksacije. Glede na program naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP v obdobju od konca leta 2022 do konca leta 2023 zmanjšal s 40,8 % na 39,6 %. V pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023 je za leto 2023 predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 3,8 % BDP. To je v skladu s primanjkljajem, predvidenim v programu stabilnosti. V pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023 je predviden nekoliko večji dolg sektorja država kot odstotek BDP, ki naj bi konec leta 2023 znašal 39,8 %.

- (19) Pričakuje se, da bodo na javnofinančni saldo v letu 2023 še naprej vplivali ukrepi, sprejeti za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic zvišanja cen energije. Ti vključujejo predvsem ukrepe, podaljšane od leta 2022. Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi neto proračunski stroški podpornih ukrepov v letu 2023 znašali 1,0 % BDP¹⁹. Zdi se, da večina ukrepov v letu 2023 ni ciljno usmerjena v najranljivejša gospodinjstva ali podjetja ter da ne ohranja v celoti cenovnega signala za zmanjšanje povpraševanja po energiji in povečanje energijske učinkovitosti. Zato je znesek ciljno usmerjenih podpornih ukrepov, ki ga je treba upoštevati pri oceni skladnosti s priporočilom za leto 2023, v pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023 ocenjen na 0,1 % BDP v letu 2023 (v primerjavi z 0,5 % BDP v letu 2022). Proračunski stroški začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine naj bi se v primerjavi z letom 2022 zvišali za 0,1 odstotne točke BDP. Pričakuje se tudi, da bo postopna odprava začasnih izrednih ukrepov zaradi COVID-19, katerih stroški so znašali 1,2 % BDP, leta 2023 ugodno vplivala na javnofinančni saldo.
- (20) Svet je 12. julija 2022 Latviji priporočil²⁰, naj ukrepa tako, da v letu 2023 zagotovi, da bo rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnostjo politike²¹, ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Latvija bi morala biti pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram. Latviji je bilo priporočeno tudi, naj razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetske varnost, ob upoštevanju pobude REPowerEU, med drugim tudi z uporabo mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih sredstev Unije.
- (21) Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 naj bi bila v letu 2023 fiskalna naravnost v razmerah visoke inflacije ekspanzivna (–0,9 % BDP). V letu 2022 je bila fiskalna naravnost nevtralna (0,0 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) leta 2023 naj bi imela ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,5 % BDP. To vključuje za 0,4 % BDP nižje stroške ciljno usmerjenih podpornih ukrepov za gospodinjstva in podjetja, ki so najbolj ranljiva za zvišanje cen energije. To vključuje tudi višje stroške zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine (za 0,1 % BDP). Ekspanzivni učinek nacionalno financiranih neto tekočih primarnih odhodkov zato ni posledica ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj

¹⁹ Ta podatek izraža raven letnih proračunskih stroškov ukrepov, vključno s tekočimi prihodki in odhodki, po potrebi pa tudi ukrepov za naložbe v osnovna sredstva.

²⁰ Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Latvije za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Latvije za leto 2022 (UL C 334, 1.9.2022, str. 112).

²¹ Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 je srednjeročna (10-letna povprečna) potencialna rast BDP Latvije, ki se uporablja za merjenje fiskalne naravnosti, ocenjena na 11,5 % v nominalnem smislu.

ranljiva za zvišanje cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Ekspanzivna rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) temelji na ukrepih na strani odhodkov, vključenih v proračunski sveženj za leto 2023, kot so povečanje plač upravnega in zdravstvenega osebja, dodatni tekoči odhodki za financiranje onkologije, znanosti in raziskav, drugi diskrecijski tekoči odhodki za nacionalno upravo ter večja poraba za pokojnine in nadomestila. Skratka, predvidena rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov ni v skladu s priporočilom Sveta. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugimi sredstvi EU, naj bi v letu 2023 znašali 2,2 % BDP, nacionalno financirane naložbe pa naj bi imele ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 1,0 odstotne točke²². Zato Latvija načrtuje financiranje dodatnih naložb prek mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU, nacionalno financirane naložbe pa naj bi ohranila. Načrtuje financiranje javnih naložb za zeleni in digitalni prehod ter energetske varnost, na primer za nakup električnih vozil za javni prevoz, izboljšanje energijske učinkovitosti večstanovanjskih stavb in poslovnih nepremičnin, posodobitev omrežij za prenos in distribucijo električne energije, okrepitev zmogljivosti odzivanja reševalnih služb, centralizacijo digitalnih platform in sistemov za upravljanje v javnem sektorju, razvoj digitalnih spretnosti in digitalizacijo postopkov pri poslovnih dejavnostih, razvoj širokopasovne infrastrukture in spodbujanje digitalizacije v izobraževalnem sektorju, ki se večinoma financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter z drugimi sredstvi EU.

- (22) Glede na program stabilnosti naj bi se primanjkljaj sektorja država v letu 2024 zmanjšal na 2,5 % BDP. Zmanjšanje v letu 2024 odraža predvsem postopno odpravo podpornih ukrepov za ublažitev posledic visokih cen energije, neobstoja tekočih odhodkov, povezanih s pandemijo COVID-19, in dokončanje naložb za podporo okrevanju po pandemiji leta 2023. Glede na program naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP konec leta 2024 nekoliko povečal, in sicer na 39,7 %. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, je v pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023 v letu 2024 predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 2,7 % BDP. To je v skladu s primanjkljajem, predvidenim v programu. V pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023 je predviden večji dolg sektorja država kot odstotek BDP, ki naj bi konec leta 2024 znašal 40,5 %, predvsem zaradi manjšega nominalnega BDP.
- (23) V programu stabilnosti je predvidena postopna odprava vseh energetskih podpornih ukrepov v letu 2024. Tudi Komisija predvideva popolno odpravo energetskih podpornih ukrepov v letu 2024. To je odvisno od predpostavke, da se cene energije ne bodo ponovno zvišale.
- (24) V Uredbi Sveta (ES) št. 1466/97 se poziva k letnemu izboljšanju strukturnega proračunskega salda za doseg srednjeročnega cilja, pri čemer je merilo 0,5 % BDP²³.

²² Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele restriktiven učinek v višini 1,7 odstotne točke BDP, saj napoved Komisije za leto 2023 ne vključuje vzpostavitve rezerv zemeljskega plina za zanesljivo oskrbo z energijo in vojaške pomoči Ukrajini.

²³ Glej člen 5 Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97, v skladu s katerim morajo države članice, katerih javni dolg presega 60 % BDP ali ki imajo izrazitejša tveganja glede vzdržnosti dolga, izvesti tudi prilagoditev v višini več kot 0,5 % BDP.

Ob upoštevanju premislekov o vzdržnosti javnih financ²⁴ in potrebe po zmanjšanju primanjkljaja pod referenčno vrednost 3 % BDP bi bilo primerno, da bi se strukturni saldo za leto 2024 izboljšal za vsaj 0,5 % BDP. Za zagotovitev takega izboljšanja rast neto nacionalno financiranih primarnih odhodkov²⁵ v letu 2024 ne bi smela preseči 3,0 %, kot je izraženo v tem priporočilu. To bo prispevalo tudi k znižanju osnovne inflacije, ki je precej nad povprečjem euroobmočja in bi lahko, če bo stalna, privedla do zmanjšanja konkurenčnosti. Hkrati bi bilo treba postopno odpraviti še preostale energetske podporne ukrepe (ki jih Komisija trenutno ocenjuje na 1,0 % BDP v letu 2023), pri čemer bi bilo treba upoštevati razvoj dogodkov na trgu energije in začeti z najmanj ciljno usmerjenimi ukrepi, s tem povezane prihranke pa bi bilo treba uporabiti za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Po ocenah Komisije bi to privedlo do rasti neto primarnih odhodkov pod priporočeno najvišjo stopnjo rasti za leto 2024. Poleg tega rast neto nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2023 v letu 2023 ni v skladu s priporočilom Sveta. Če se to potrdi, bi bila primerna nižja rast neto primarnih odhodkov v letu 2024.

- (25) Ob predpostavki nespremenjenih politik je v pomladanski napovedi Komisije iz leta 2023 predvideno, da se bodo neto nacionalno financirani primarni odhodki v letu 2024 povečali za 1,3 %, kar je pod priporočeno stopnjo rasti.
- (26) Glede na program naj bi se javne naložbe med letoma 2023 in 2024 povečale s 5,5 % na 6,1 % BDP. To odraža večji obseg nacionalno financiranih naložb in večji obseg naložb, ki jih financira EU, med drugim prek mehanizma za okrevanje in odpornost.
- (27) V programu stabilnosti je načrtovana srednjeročna fiskalna usmeritev do leta 2026. Glede na program naj bi se primanjkljaj sektorja država v letu 2025 zmanjšal na 2,2 % BDP, do leta 2026 pa na 0,7 %. Primanjkljaj sektorja država naj bi se torej leta 2024 zmanjšal pod 3 % BDP in v programskem obdobju ostal pod 3 % BDP. Glede na program naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP v obdobju od konca leta 2024 do konca leta 2026 zmanjšal z 39,7 % na 38,9 %.
- (28) Davčni prihodki Latvije kot delež BDP so precej pod povprečjem EU. To omejuje zagotavljanje javnih storitev, zlasti na področju zdravstvenega varstva in socialne zaščite. V primerjavi s povprečjem EU sta kapital in premoženje razmeroma pre nizko obdavčena, zato na tem področju obstaja možnost povečanja davčnih prihodkov. Poleg tega so prihodki Latvije od obdavčitve dela kljub razmeroma visokim davčnim stopnjam razmeroma majhni. To kaže, da so potrebna nadaljnja prizadevanja za izboljšanje izpolnjevanja davčnih obveznosti in boj proti sivi ekonomiji. Stopnji revščine in neenakosti sta še naprej visoki, zlasti zaradi majhnih odhodkov za socialno zaščito. Ustreznost socialnovarstvene mreže se je izboljšala, vendar je stopnja tveganja revščine ali socialne izključenosti še naprej visoka, zlasti za najranljivejše. Tveganje revščine ali socialne izključenosti v starosti je največje v EU (45,9 % v primerjavi z 19,5 % v EU leta 2021), zelo veliko pa ostaja tudi za invalide (41,2 % v primerjavi z 29,7 % v EU leta 2021). Dostop do posameznih socialnih storitev na podlagi potreb in

²⁴ Komisija je ocenila, da bi morala Latvija zvišati primarni strukturni saldo kot delež BDP za povprečno 0,0 odstotne točke na leto, da bi zagotovila verodostojno zmanjševanje dolga ali srednjeročno ohranjanje preudarne ravni javnega dolga. Ta ocena je temeljila na jesenski napovedi Komisije iz leta 2022. Izhodišče za to oceno sta bila predvideni javnofinančni primanjkljaj in javni dolg za leto 2024, pri čemer je bila predpostavljena odprava energetskih podpornih ukrepov v letu 2024.

²⁵ Neto primarni odhodki so opredeljeni kot nacionalno financirani odhodki brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov ter brez odhodkov za obresti in odhodkov za ciklično brezposelnost.

kakovost teh storitev še naprej pomenita izziv zaradi pomanjkanja in velike delovne obremenitve socialnih delavcev ter zaradi razlik med občinami. Sistem dolgotrajne oskrbe je razdrobljen, napredek pri prehodu z institucionalne oskrbe na oskrbo na domu in storitve v skupnosti pa omejen. Ustreznost in razpoložljivost socialnih stanovanj sta omejeni zaradi nezadostnega dolgoročnega financiranja. Javnofinančni odhodki za zdravstveno varstvo kot delež BDP so majhni v primerjavi s povprečjem EU in naj bi se glede na srednjeročne proračunske načrte zmanjšali, pri čemer je v programu stabilnosti za leto 2023 predvideno, da se bodo med letoma 2022 in 2026 zmanjšali s 5,6 % BDP na 3,6 %. To je tudi precej manj od potrebnega javnega financiranja za zdravstveno varstvo v višini 6 % BDP do leta 2027, kot je navedeno v smernicah za politiko javnega zdravstvenega varstva za obdobje 2021–2027. Čeprav je zmanjšanje predvsem posledica postopne odprave začasne podpore zaradi COVID-19, pa ni niti načrtov za trajnostno financiranje zdravstvenega varstva. Poleg tega se Latvija spoprijema s pomanjkanjem zdravstvenega osebja, zlasti medicinskih sester. Zato je pravočasen in enak dostop do zdravstvenega varstva omejen.

- (29) V skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k Uredbi načrt za okrevanje in odpornost vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Latvijski načrt za okrevanje in odpornost se dobro izvaja. Latvija je predložila en zahtevek za plačilo, ki ustreza devetim mejnikom in na podlagi katerega je bil izplačan skupno 201 milijon EUR. Zaradi objektivnih okoliščin, povezanih z zvišanjem cen energije in gradbenih materialov, ter omejitev dobavne verige zaradi ruske agresije proti Ukrajini Latvija namerava predložiti spremembe načrta in poglavje REPowerEU za pospešitev razogljičenja gospodarstva in zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv. Hitra vključitev novega poglavja REPowerEU v načrt za okrevanje in odpornost bo omogočila financiranje dodatnih reform in naložb v podporo strateškim ciljem Latvije na področju energije in zelenega prehoda. Sistematično in učinkovito vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter drugih ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki presegajo načrt, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za celoten program politik.
- (30) Komisija je leta 2022 odobrila vse programske dokumente kohezijske politike Latvije. Nadaljevanje hitrega izvajanja programov kohezijske politike ob dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, je ključnega pomena za doseg zelenega in digitalnega prehoda, povečanje gospodarske in socialne odpornosti ter zagotovitev uravnoteženega teritorialnega razvoja v Latviji.
- (31) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih v načrtu za okrevanje in odpornost, se Latvija sooča z izzivi, povezanimi s financami, energijo in zelenim prehodom.
- (32) Kreditni tokovi v zasebnem sektorju so leta 2021 znašali 1 % BDP, kar je precej pod stopnjo rasti gospodarstva. To vodi k nadaljnjemu zmanjšanju dolga zasebnega sektorja, ki je med najmanjšimi v EU. Ta šibka rast posojil je v določeni meri posledica majhnega povpraševanja, vendar nanjo vpliva tudi več izzivov na strani ponudbe. Zlasti mala in srednja podjetja imajo težave pri pridobivanju posojil. To je delno posledica njihovega večjega kreditnega tveganja, pa tudi visokih stroškov posojil in birokracije. Poleg tega je zaradi slabe likvidnosti sredstev, ki so na voljo za zavarovanje, posebej težko dobiti posojila zunaj regije Riga. To ustvarja veliko oviro za hipotekarna posojila in posojila podjetjem. Prizadevanja politike so bila osredotočena predvsem na podpiranje posojil v kombinaciji z javnimi nepovratnimi

sredstvi. Vendar to povzroča znatne stroške za državni proračun in zato ni vzdržen način za spodbujanje posojil. Za zmanjšanje omejitev pri ponudbi posojil je treba na splošno izboljšati preglednost in zaupanje v poslovno okolje, vključno z zmanjšanjem obsega sive ekonomije. Poleg tega bi se z izboljšanjem postopka v primeru insolventnosti ter zagotovitvijo visoke stopnje prestrukturiranja podjetij, po možnosti pa tudi višjih stopenj izterjave posojil zmanjšala zaznana tveganja bank in tako spodbujalo dajanje posojil. Ciljno usmerjene posojilne in jamstvene sheme bi lahko pomagale zmanjšati likvidnostna tveganja, s katerimi se banke soočajo pri sprejemanju zavarovanj na razmeroma nelikvidnih trgih. Sheme javnih posojil za strateško pomembna področja naložb, kot sta zeleni prehod in regionalni razvoj, bi lahko povečale učinkovito konkurenco na bančnem trgu ali zapolnile tržno vrzel, kjer je bančno financiranje predrago ali ni na voljo. Poleg tega javne jamstvene in posojilne sheme ponujajo veliko bolj stroškovno učinkovit način podpore zasebnemu zadolževanju kot sheme nepovratnih sredstev. Poleg tega, da obstajajo ovire za bančno financiranje, je latvijski trg za alternativne vire financiranja tudi premalo razvit in ima potencial za izboljšanje dostopa podjetij do financiranja.

- (33) Latvija je svojo neodvisnost od ruskega plina zagotovila z odločitvijo parlamenta, sprejeto julija 2022, da bo s 1. januarjem 2023 prenehala kupovati ruski zemeljski plin. Zaradi uvoza utekočinjenega zemeljskega plina (UZP) iz litovskega terminala za UZP v Klaipedi in novega finskega terminala za UZP v pristanišču Inkoo so lahko domači dobavitelji plina pridobili alternativne vire zemeljskega plina. Sedanje stanje kaže, da je treba pospešiti počasno uvajanje obratov za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov. Latvija ima enega največjih deležev energije iz obnovljivih virov v EU, čeprav je ta med letoma 2020 in 2021 stagniral. Koristno bi bilo, da bi pospešila prizadevanja za uvedbo vetrne in sončne energije, ki je najboljša dolgoročna rešitev za povečanje deleža obnovljivih virov energije. Latvijski načrt za okrevanje in odpornost že vključuje ukrepe za odpravo regulativnih ovir za uvedbo kopenske vetrne energije. Vendar bi si Latvija lahko dodatno prizadevala za pospešitev uvajanja energije iz obnovljivih virov za proizvodnjo električne energije, ogrevanje in hlajenje. To bi vključevalo posodobitev elektroenergetskega omrežja, spodbujanje decentralizirane proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov, prožnost elektroenergetskega sistema (prilagajanje odjema in shranjevanje), nadaljnje izboljšanje postopkov izdaje dovoljenj ter vzpostavitev pravnega okvira in spodbud za spodbujanje energetskih skupnosti. Latvija bi z dokončanjem sinhronizacije z elektroenergetskim omrežjem EU povečala prenosno zmogljivost, tako da bi bilo mogoče v omrežje vključiti vse večji delež obnovljivih virov energije na morju in kopnem. Tako kot elektroenergetska omrežja drugih baltskih držav članic je tudi latvijsko omrežje še naprej izpostavljeno, saj je sinhronizirano z elektroenergetskim omrežjem BRELL (Belorusija, Rusija, Estonija, Litva in Latvija). Regionalna sinhronizacija elektroenergetskega omrežja s preostalo EU napreduje, vendar jo je treba še dokončati. V ta namen je potrebno sodelovanje z Estonijo in Litvo. Poraba zemeljskega plina v Latviji se je v obdobju od avgusta 2022 do marca 2023 zmanjšala za 30 % v primerjavi s povprečno porabo plina v enakem obdobju v predhodnih petih letih, s čimer je bil presežen cilj 15-odstotnega zmanjšanja. Latvija bi lahko nadaljevala prizadevanja za začasno zmanjšanje povpraševanja po plinu do 31. marca 2024²⁶.
- (34) Latvija bi morala pospešiti svoja prizadevanja za okrepitev ukrepov za energijsko učinkovitost, da bi razgljičila svoj stavbni fond, promet in industrijo ter uvedla nove

²⁶

Uredba Sveta (EU) 2022/1369 in Uredba Sveta (EU) 2023/706.

ukrepe financiranja in podpore za izpolnitev ciljev glede prenove iz svoje dolgoročne strategije prenove.

- (35) Pomanjkanje delovne sile in spretnosti v sektorjih in poklicih, ki so ključni za zeleni prehod, vključno s proizvodnjo, uvajanjem in vzdrževanjem neto ničelnih tehnologij, ustvarja ozka grla pri prehodu na neto ničelno gospodarstvo. Visokokakovostni sistemi izobraževanja in usposabljanja, ki se odzivajo na spreminjajoče se potrebe trga dela, ter ciljno usmerjeni ukrepi izpopolnjevanja in preusposabljanja so ključni za zmanjšanje pomanjkanja spretnosti ter spodbujanje vključevanja in prerazporejanja delovne sile. Da bi se sprostila neizkoriščena ponudba delovne sile, morajo biti ti ukrepi dostopni, zlasti za posameznike ter v sektorjih in regijah, ki jih bo zeleni prehod najbolj prizadel. Leta 2022 se je poročalo o pomanjkanju delovne sile v 25 od 436 poklicev, za katere so potrebne posebne spretnosti ali znanja za zeleni prehod, vključno z električarji in strojnimi inženirji. Pomanjkanje delovne sile je bilo opredeljeno kot dejavnik, ki omejuje proizvodnjo v industriji in gradbeništvu.
- (36) Svet je ob upoštevanju ocene Komisije preučil program stabilnosti za leto 2022, njegovo mnenje²⁷ pa je izraženo v priporočilu 1 spodaj.
- (37) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet priporočil, naj države članice euroobmočja sprejmejo ukrepe, tudi prek svojih načrtov za okrevanje in odpornost, da (i) v letu 2023 ohranijo vzdržnost dolga in se vzdržijo širše osnovane podpore skupnemu povpraševanju, bolj ciljno usmerijo fiskalne ukrepe, sprejete za ublažitev učinka visokih cen energentov, ter razmislijo o ustreznih načinih za postopno odpravo podpore, ko se bodo pritiski na cene energije zmanjšali; (ii) ohranijo visoko raven javnih naložb in spodbujajo zasebne naložbe za podporo zelenemu in digitalnemu prehodu; (iii) podpirajo razvoj plač, ki blaži izgubo kupne moči, hkrati pa omejuje sekundarne učinke na inflacijo, nadalje izboljšajo aktivne politike trga dela in obravnavajo pomanjkanje spretnosti; (iv) izboljšajo poslovno okolje in zagotovijo, da bo energetska podpora podjetjem stroškovno učinkovita, začasna in usmerjena na podjetja, ki so sposobna preživeti, ter da ohranja spodbude za zeleni prehod, ter (v) ohranijo makrofinančno stabilnost in spremljajo tveganja, pri tem pa nadaljujejo delo za dokončanje bančne unije. Kar zadeva Latvijo, priporočila 1, 2, 3 in 4 prispevajo k izvajanju prvega, drugega, tretjega in četrtega priporočila za euroobmočje –

PRIPOROČA, da Latvija v letih 2023 in 2024 ukrepa tako, da:

1. do konca leta 2023 odpravi veljavne energetske podpirne ukrepe, s tem povezane prihranke pa uporabi za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja; če bi bili zaradi ponovnih zvišanj cen energije potrebni podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti ukrepi ciljno usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo;
zagotovi preudarno fiskalno politiko, zlasti z omejitvijo nominalnega povečanja nacionalno financiranih neto primarnih odhodkov v letu 2024 na največ 3,0 %;
ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih sredstev EU, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda;

²⁷

V skladu s členom 5(2) in členom 9(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97.

v obdobju po letu 2024 še naprej izvaja srednjeročno fiskalno strategijo postopne in vzdržne konsolidacije v kombinaciji z naložbami in reformami, ki prispevajo k večji trajnostni rasti, da bi dosegla preudaren srednjeročni fiskalni položaj;

razširi obdavčitev, vključno s premoženjem in kapitalom, ter poveča ustreznost zdravstvenega varstva in socialne zaščite;

2. nadaljuje dosledno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter hitro dokonča poglavje REPowerEU za hiter začetek njegovega izvajanja; nadaljuje hitro izvajanje programov kohezijske politike ob tesnem dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost;
3. izboljša dostop do financiranja za mala in srednja podjetja z javnimi posojilnimi in jamstvenimi shemami, namenjenimi olajšanju naložb strateškega pomena, zlasti na področju zelenega prehoda in regionalnega razvoja;
4. zmanjša splošno odvisnost od fosilnih goriv s pospešitvijo uvedbe obnovljivih virov energije, zlasti kopenske in morske vetrne energije ter sončne energije, in okrepitevijo ukrepov za energijsko učinkovitost, na primer z novimi ukrepi financiranja in podpore za izpolnitev ciljev dolgoročne strategije prenove; zagotovi zadostno zmogljivost medsebojnih povezav za povečanje zanesljivosti oskrbe in nadaljevanje sinhronizacije z elektroenergetskim omrežjem EU; okrepi prizadevanja politik, namenjenih zagotavljanju in pridobivanju spretnosti, potrebnih za zeleni prehod.

V Bruslju,

*Za Svet
predsednik*